

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemistilaisuus

Lasten ja nuorten
terapiatakuulakiesityksestä

Henna Haravuori, ylilääkäri (vs)
Mielenterveyden ja riippuvuuksien hoito
Lasten ja nuorten keskitetyt mielenterveyspalvelut

11.11.2024

lapha.fi

Lainsäädännön tavoitteesta

Tavoitteena on turvata lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy perustasolla lyhytpsykoterapiaan tai muihin vaikuttaviin psykososiaalisiin hoitoihin

- Esitys on riittämätön tavoitteiden saavuttamiseksi
- Esitetään mielenterveystyön yksittäisen osa-alueen yksityiskohtaista sääntelyä, joka ei näytä tarkoituksenmukaiselta lain tasolla
- Terapiatakuu voi toteutua lasten ja nuorten edun mukaisesti vain osana toimivaa palvelujen kokonaisuutta ja tukea lapsiperheille
- Lainsäädäntöä tulee kehittää laaja-alaisesti ja pitkäjänteisesti

Yhteistyöstä ja koordinaatiosta

- Kehittämistyö on jo käynnissä ilman ehdotettua lainsäädäntöä
- Hyvinvointialueen ja Pohjoisen YTA:n toiminta on vasta muotoutumassa
- Psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien osaamisen ylläpidon ja arvioinnin koordinaatio OYS-yhteistyöalueella –ohjausryhmä aloittanut
- Tarve YTA tason toimijalle operatiivisen johtamisen ja implementaation tueksi sekä menetelmäohjausten, työnohjausten ja koulutusten koordinaatiolle
- Nykyisin hankerahoituksella toimivan kehitystyön tulevaisuutta ei ole turvattu
 - Riski alasajoon tai siihen, että hyvinvointialueet päätyvät ratkomaan lain velvoitteiden toimeenpanoa eri tavoin
- Esitys ei ratkaise kansallisen yhteistyön ja koordinaation tahoa, esim. Kansallista osaamiskeskusta

Thl 53 §

Perusteluosassa todetaan, että “esitetty 1 momentti ei koskisi myöskään sellaisia digituettuja hoitomuotoja, joiden katsotaan olevan luonteeltaan nopeasti asiakkaan saatavilla ilman odotusaikaa, kuten esimerkiksi Nettiterapiaa.”

- Menetelmien käytön tulee olla joustavaa ja digitaalinen tuki voi olla osa sen soveltuessa
- Digituetun ja etävälitteisen/ videovälitteisen työskentelyn on ehdottomasti oltava mahdollista, tätä ei lainsäädännöllä pidä estää
- Tyypillistä nykyaikaisissa hoidoissa on yhdistelmä varsinaisia kasvokkaisia tapaamisia, videovälitteisiä tapaamisia sekä viestintä erilaisin kanavin
 - Tämä ei näytä nykytiedon valossa heikentävän hoitosuhdetta tai terapeutista yhteistyösuhdetta, mutta ihmisten yksilöllisten toiveiden mukaan on syytä pyrkiä toimimaan

Thl 55 §

- Esitys ei ole toteuttamiskelpoinen tietohallinnon näkökulmasta
- Luotettavaa, tilastotietoa ei pystyittäisi raportoimaan
- Hyvinvointialueella tulee ensin toteuttaa yhtenäiset tietojärjestelmät terveydenhuoltoon ja sosiaalitoimeen
- Vie aikaa muodostaa pätevät ja yhtenäiset sekä henkilöstölle käyttökelpoiset ja palvelujen käyttäjälle hyväksyttävät arvioinnin kriteerit ja kouluttaa tämä henkilöstölle
- Miten ratkaistaan sosiaalihuollon ja terveydenhuollon erilaiset velvoitteet tilastoinnissa, on täysin auki
 - Palveluita tulee voida järjestää integroidusti, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon rajat ylittäen
- Tilastoinnin osalta lain voimaantuloa tulee lykätä merkittävästi

Shl 25a § ja 45 § sekä palvelua koskeva päätös ja sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arvio

- Ehdotetut velvoitteet palvelupäätöksen ja palvelutarpeen arvion tekemiseksi tulevat lisäämään byrokratiaa, syövät sosiaalihuollon resursseja hallinnolliseen työhön asiakastyöstä sekä pitkittävät ja estävät sujuvaa matalan kynnyksen palveluihin pääsyä
- Osa interventioista sosiaalihuollon palveluina tapahtuisi toiminnoissa, joissa ei tehdä ja anneta päätöksiä nykyisen Shl:n mukaisten palvelujen järjestämisestä
 - Kuraattoripalvelut ja perheneuvolat
- Ehdotamme, että ehdotuksen sisältämistä palveluista säädettäisiin ennemmin sosiaalihuoltolain kohdassa 25 § osana mielenterveystyötä eikä 25 a § mielenterveyspalveluissa tai ratkaistaan muutoin kohtuuton hallinnollisen työn velvoite

Saamen kielten ja kulttuurin huomioiminen

- Lapin hyvinvointialueen velvoitteena on kehittää kansallisesti saamenkielisten palveluita
- Saamelainen psykososiaalisen tuen yksikkö Uvjj - Uvjâ - Uvja tarjoaa saamelaiskulttuurin mukaisia ja saamenkielisiä mielenterveyspalveluita/ psykososiaalisen tuen palveluita matalalla kynnyksellä: neuvoa, tukea ja kriisityötä pohjoissaamen, inarinsaamen, koltansaamen ja suomen kielillä, palvelutarpeen arvioinnin sekä matalan kynnyksen kriisityöhön ja lyhytterapia-menetelmiin perustuvat yksilökeskustelut
- 70 % saamenkielisistä lapsista ja nuorista asuu saamelaisten kotialueen ulkopuolella - palveluita tarjotaan etänä
- Saamelainen psykososiaalisen tuen yksikkö on perustettu tukemaan saamelaisten ja Suomen valtion välistä totuus- ja sovintokomissiotyötä. Yksikön rahoitus on siten tullut VN-kanslian kautta
- Hyvinvointialueelle voi olla tarve kohdentaa erillisrahoitusta

Lopuksi

- Ehdotamme että terapiatakuun toteuttamista lykätään vähintään 1.1.2026 asti, mutta terapiatakuun toteuttamiseen vuodelle 2025 varatut rahat jaetaan pitkäaikaisena valtionavustuksena palveluiden kehittämiseen
 - yliopistollisille hyvinvointialueille käytettäväksi terapiatakuun onnistumisen edellytysten varmistamiseen ml. kouluttaminen, menetelmäohjaus, implementaation ja operatiivisen toiminnan tuki
 - hyvinvointialueiden kehitystyön tukeen
 - kansallisen koordinoivan tahoin toiminnan suunnitteluun ja käynnistämiseen

A photograph of two young children on a rustic wooden structure, possibly a playground or a boat. The child on the left is wearing a yellow jacket and a brown knitted hat, looking down. The child on the right is wearing a plaid shirt and a brown leather cap, looking towards the camera. The structure is made of dark, weathered wood. The background is a bright, overcast sky.

Kiitos!